

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sectio I. Prænotantur quædam circa cirtitudinem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

contrarium dicenti de-
bere crede-
re.

Validiori-
bus motivis
propositis
potest quis
à priorè de-
terminà refi-
lire.

VI.
Aliquot
Scriptura
loca pro me-
taphysicâ
motivorum
cum rebus
connexione.

Dicitur
Apostoli
ad Corin-
thios 14.

cunque Apostoli contrarium docentis nudam assercionem ab illis resiliere deberent, doctrinamque oppositam amplecti. Non tamen vult S. Paulus debere Galatas ita dogmatibus ab ipso iis traditis adherere, ut quibuscunque in contrarium propositis motivis, longèque iis, quæ ab Apostolo exhibita fuerant validioribus, teneantur nihilominus doctrinam ab ipso traditam etiamnum amplecti, hoc namque esset imprudentem ab illis Fidem exigere, & in hoc casu prioribus adhuc articulis adherere, non esset prudentia sed pertinacia. Ex his ergo concludo propositionem Fidei, etiam per motiva valida & miracula certo alicui homini factam, posse per plura & validiora motiva enervari, posseque eum licitè priori Fide relicta, contrarium amplecti.

Obijciuntur quintò varia loca Scripturæ, quibus ostendi videtur motiva credibilitatis esse cum rei, cui attestantur, veritate metaphysicè & essentialitèr connexa. Primò itaque Joan. 3. vers. 2. dicitur: *Rabbi, scimus quia à Deo venisti Magister: nemo enim potest hæc signa facere que tu facis, nisi fuerit Deus cum eo.* Deinde Joannis c. 5. vers. 36. dicit Christus: *Ego habeo testimonium majus Joanne: opera enim, que dedit mihi Pater ut perficiam ea, ipsa opera, que ego facio, testimonium perhibent de me.* Hinc etiam Apostolus 1. ad Corinth. c. 14. v. 24. ait infideles ex eo quòd Propheta occulta cordis eorum manifestet convinci ut adorent Deum, ex hoc signo scilicet, nempe dono Prophetiæ, apertè apud se concludentes Deum loqui per Prophetam, ergo à fortiori cõvincerentur per miracula, sicque hæc motiva infallibiter cum rebus, quarum confirmationi deserviunt, connectuntur.

Respondetur, per duo priora loca, non metaphysicam, sed moralem tantum probari inter motiva & res, quibus attestantur, connexionem, ita nimirum ut obligatio inducatur, mysterium quod per hæc motiva proponitur, credendi. Et eodem modo intelligendum est dictum illud Richardi de S. Victore lib. 1. de Trinitate cap. 2. ubi sic habet: *Si error est quod credimus, à te decepti sumus; is enim signis doctrina hac confirmata est, que nisi à te fieri non potuerunt.*

Ad illud 1. ad Corinthios quod attinet, dico infideles illos, quorum occulta dereguntur, evidenter ex illâ cordium inspectione convinci Prophetis hæc divini aliquid, seu ipsis à Deo peculiaritèr communicatum inesse; non tamen hinc convincuntur metaphysicè, sed tantum moralitèr Fidem, quam hi Propheta prædicant, esse veram; tum quia evidenter non constat non posse Deum Prophetiæ donum aliis conferre quàm fidelibus, sicut illud contulit Sibyllis: tum quia, ut de miraculis jam dictum est, non est metaphysicè certum hoc donum hîc & nunc dari ad Fidei confirmationem, cum Deus ob varios alios fines id conferre possit.

Obijciuntur sextò: Si motiva credibilitatis non sint metaphysicè cum rebus, quarum confirmationi deserviunt connexa, sequitur posse aliquem de Fide dubitare, non enim certior potest esse assensus, quàm motiva ex quibus habetur; si ergo hæc sint fallibilia, Fides ex iis secuta esse nequit infallibilis, æquè enim dubitare de eâ quis potest, ac de motivis; firmitus quippe nequit esse ædificium, quàm sit fundamentum cui innititur. Hæc objectio petit Disputationem sequentem.

VII.
Illa Scriptu-
ra loca mo-
ralem tan-
tum probant
inter moti-
va & my-
steria con-
nexionem.

VIII.
Quid circa
Fidem ar-
guat donum
Prophetiæ.

IX.
Obijci sequi
Fidem non
esse omnino
certam.

DISPUTATIO NONA.

De certitudine Fidei.

DISCVSSIS iis qua ad motiva pertinent, eorumque naturâ, qualitate & numero duabus hæc postremis Disputationibus declaratis, opportunus hic locus est de illorum in actum Fidei, ad quem producendum ordinantur, influxu inquirendi, quo pacto scilicet ad illius effectiorem concurrant, quasque in hoc assensu sibi partes vendicent; quam denique firmitatem hic actus tum ex iis tum aliis immediatioribus suis principiis hauriat. Hæc, inquam, in præsentibus investiganda, Fidesque penitus intuenda, ob summam quam cum proximè dictis habet connexionem.

SECTIO PRIMA.

Prænotantur quedam circa certitudinem.

I.
Non hic lo-
quimur de
certitudine
objectivâ,
sed formali.

NON est hic sermo de certitudine objectivâ, hæc enim aliud nihil est quàm res ipsa, nec certitudo propriè dici potest, sed potiùs immutabilitas, sicut Deus à quibusdam appellatur certitudo objectiva, quòd nimirum

verum semper sit, idque necessariò Deum existere: istud verò necessitas in essendo aptius dicitur quàm certitudo; hæc quippe, si congruè loqui velimus, formalis tantum est, & in actu intellectus, ejusque cum objecto conformitate sita, ut in Logicâ est declaratum.

Circa certitudinem itaque formalem (de qua solâ loquimur in præsentibus) recolendum quod supra ex alia occasione obiter adnotavi, eam esse triplicem, *Moralem, Physicam, & metaphysicam: Moralem, quæ in infimo certitudinis gradu consistit,*

II.
Triplis
certitudinis
declaratio.

TOM. II.

Certitudo
Moralis.

illa est, quæ quamvis sit objecto conformis, res- que ita se habeat uti actus enunciat, ut cum multi fide digni in rei alicujus affirmationem consentiunt, hi tamen decipi interdum possunt, & res alio modo, etiam naturaliter se habere; unde hic actus non est omnino firmus, sed quo gradu objectum deficere potest in existentia, eodem deficere potest actus in certitudine: quæ de causâ certitudo moralis à quibusdam dicitur certitudo, non simpliciter, sed secundum quid.

III.
Certitudo
Physica est
major certitudo
moralis.

Certitudo Physica est, quando aliquid se ita habere scimus spectatis naturis rerum, ita ut contrarium absque miraculo aliter evenire nequeat: sic certò cognoscimus ignem stupæ applicatum eam combusturum, Solem supra horizontem ortum, lucem in nostro hemisphærio producere, & similia, quamvis per divinam potentiam contrarium accidere possit, ut in fornace Babylonicâ scimus contigisse. Sic etiam visâ albedine constat certitudine Physicâ, illic esse subiectum cui insit; in sacrosanctâ tamen Eucharistiâ contrarium per miraculum videmus contingere.

IV.
Omnium
maxima est
certitudo
Metaphysica.

Certitudo denique Metaphysica illa est, cum nec per divinam potentiam aliter se res habere potest, ut homo, si sit, non potest non esse animal, & similia. Idem est de omnibus primis principiis: Quodlibet est vel non est, Omne totum est majus sua parte, & similibus. Hac etiam certitudine, ut supra diximus, qui modos admittunt, posito modo evidenter inferunt existere illius subiectum. Hæc certitudo est omnium maxima; quamvis enim veritas consistat in indivisibili, ut Disputatione præcedente Sect. quintâ dictum est, non tamen certitudo & evidentia: cum enim certitudo actus & evidentia pendeant à principiis, quò magis hæc firma fuerint & infallibilia atque ad verum determinata, eò actus ex hujusmodi principiis ortus, certior erit & evidentior, aliùmque excedens, qui ex similibus principiis non deducitur.

Quod prin-
cipia sunt
firmiora, eò
actus est
certior.

V.
Certitudo
adhesionis
& infalli-
bilitatis.

His positis, ut ad præsentem difficultatem propius accedamus, notandum Certitudinem insuper esse duplicem, Adhesionis, seu ex parte subiecti, & Infallibilitatis, seu ex parte actus: quam certitudinis divisionem cum S. Thoma 2. 2. quæst. 4. art. 8. Corpore, tradunt Theologi, eamque benè declarat Suarez hic, Disp. 6. Sect. 5. num. 6. & alii.

VI.
Certitudo
adhesionis
varius mo-
dis contin-
git.

Certitudo itaque Adhesionis seu subiectiva est actus, quo ita firmiter intellectus objecto proposito adheret, ut ægrè ab eo divelli possit: unde defini solet quòd sit constans & firma adhesio intellectus, omnem dubitationem & formidinem excludens; quòd aliis verbis explicat P. Vasquez hic, quæst. 1. cap. 5. dicens, hanc certitudinem esse determinationem ad unam partem contradictionis sine dubitatione. Hæc porro certitudo, seu adhesio ex duplici capite nascitur, nempe vel ex evidentia objecti, vel imperio voluntatis; hoc autem postremum duobus modis fit, vel enim prudenter procedit quis, & debito nixu fundamento assensum præbet rei propositæ, ut inter Catholicos contingit, vel imprudenter & temerè, ut faciunt hæretici, qui in suis erroribus ita firmi ac fixi sunt, ut se nullâ ratione ab illis divelli patiantur, sed summâ pertinaciâ maximèque obstinato animo eos defendant: quam proinde ipsorum credulitatem Concilium Tridentinum appellat Vanam & ab omni pietate remotam fiduciam.

Ex duplici
capite ori-
tur certitudo
adhesionis.

Certitudo Infallibilitatis, quæ sola propriè loquendo appellatur certitudo, illa est, quæ oritur ex principiis, quæ in falsum tendere nullo modo possunt, ac proinde est actus ad verum ex causarum infallibilitate determinatus: quam proinde infallibilitatem S. Thomas 2. 2. quæst. 4. art. 8. vocat certitudinem ex causâ. Hic tamen actus, qui modò ex his principiis elicitur, & ratione illorum est certus, si ex aliis principiis non ita ad verum determinatis fuisset productus, ut fortassis produci potuit, de quo postea, non esset infallibilis. Quemadmodum, ut rectè advertit P. Suarez, si verbum divinum humanitati alicui purè viatrici unitum esset hypostaticè, humanitate illâ hoc ignorante, hæc ob peculiarem assistentiam Verbi esset in omnibus suis actibus infallibilis, & operationes intellectus eliceret semper certissimas, ita ut sacram etiam Scripturam, nesciens quid ageret, posset condere: multi tamen illius actus essent solum opinativi, quales nimirum humanitas sibi relicta, seu non unita Verbo elicere potuisset, qui proinde in sensu diviso hujus unionis, incerti esse potuissent, imò & falsi.

VII.
Certitudo
infallibilitatis, quæ
est propriè
sua certitudo, de-
claratur.

Certitudo
infallibilitatis
quo-
modo acce-
dere actus
possit ab ex-
trinseco.

Porrò actus Fidei Theologicæ utramque hanc certitudinem includere debet; inprimis enim firmissimus sit oportet ex parte subiecti, seu certitudine adhesionis, ita nimirum ut non infallibiliter tantum, sed etiam firmiter, omnique periculi errandi timore postposito in objectum feratur; omnis enim dubitatio deliberata circa res Fidei, ut habetur cap. 1. de Hæreticis, destruit Fidem. Deinde ex his principiis procedere debet, ut dictum est, quæ in falsum tendere nequeant, neque sint errori obnoxia.

VIII.
Actus Fidei
Theologicæ
certitudi-
nem tam
adhesionis
quàm in-
fallibilitatis
includit.

SECTIO SECUNDA

Utrum Fides sit certior scientiâ naturali evidente.

AD quæstionem hanc claris intelligendam notandum, duobus modis posse unum actum esse certioris alio, certitudine scilicet essentiali & graduâ seu intensivâ. Certitudo essentialis major est illa, quæ plura habet magisque infallibilia principia ad verum determinantia. Graduâ certitudo major illa dicitur, quando actu intensiore assentimur alicui objecto, ut si quis actu naturali plures habente gradus certitudinis assentiat huic objecto, paries est albus, quàm alter actu supernaturali huic; Deus est Trinus & Unus. Hic tamen actus Fidei intensus solum ut duo, certior est certitudine essentiali, seu quoad substantiam actus, quàm prior intensus ut sex vel septem, licet graduâ certitudine ab eo superetur. Sermo autem hic præcipuè est de certitudine substantiali.

I.
Duplex ad-
tur certitudo,
essentia-
lis & graduâ.

Prima itaque sententia affirmat actum Fidei minus certum esse actu scientiæ naturalis: ita Durandus in 3. d. 23. quæst. 7. num. 10. Idem affirmare videtur Hugo de Sancto Victore lib. 1. de Sacramentis p. 10. cap. primo, ubi asserit Fidem in certitudine superare opinionem, sed cedere scientiis. Argumenta ponentur postea.

II.
Asserunt
aliqui Fi-
dem in cer-
titudine ce-
dere scientiis.

Secunda, multòque communior inter Theologos sententia, docet Fidem quacunquè scientiâ naturali esse certioris. Hæc expressa est Divi Thomæ sententia hęc, quæst. 4. art. 8. quem hac

III.
Secunda
sententia
aut Fidem
esse certioris
certiorum.